

Савенко Ольга Романівна,
курсант 1-го курсу факультету
підготовки фахівців для органів
досудового розслідування

Науковий керівник –
доцент кафедри філософії та
політології факультету
економіко-правової безпеки,
кандидат філософських наук,
доцент **Підлісний М.М.**

*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)*

ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ МОЛОДІ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Формування ціннісних орієнтацій громадянського суспільства є однією з найважливіших досліджуваних питань у будь-який час. А особливо становлення цих цінностей у молоді. Бо молоде покоління – то запорука розвитку держави.

Наразі ми живемо в період «великого технічного прогресу», коли навіть маленька дитина вміє користуватися новітніми гаджетами та має вільний доступ до глобальної мережі під назвою Інтернет. Безумовно можна стверджувати, що вплив інформаційних технологій має безпосередній вплив на формування ціннісних орієнтацій.

Так склалося, що інформаційні технології стали невід'ємною частиною сучасного світу та життя людини. З однієї сторони це можна розглядати як позитивне явище, бо це легкий, швидкий доступ до будь-якої інформації, а з іншої – дуже важко здійснювати контроль за тим чи завжди вона є достовірною і який вплив має на морально-психологічний стан особистості.

У наш час, навіть, сформувалося таке поняття як «інформаційне суспільство», що трактувалося відомим філософом А. Тоффлером, що доводячи тезу про «Третю хвилю» зазначає, що зараз ми не отримуємо готову ментальну модель реальності, а змушені постійно формувати її. Це важко, але сприяє ефективному формуванню індивідуальності та розвитку як особистості, так і культури. Головним чинником цього формування є засоби інформації, що тягнуть за собою значне збільшення обсягу інформації, чому ми й стаємо інформаційним суспільством [1, с.261]. Інформаційне суспільство – це суспільство духовного та інтелектуального розвитку людини, становлення нових ціннісних орієнтацій якого сформувалося під впливом новітніх інформаційних технологій.

Саме молоде покоління більшу частину свого часу витрачає на досягнення інтернет-технологій. Інтернет стає ключовим елементом у забезпеченні здійснення комунікацій – всім відомі соціальні мережі, неосяжним сховищем і джерелом інформації, що забезпечують ефективно середовище навчання та праці, що так актуально для молоді.

Під поняттям «цінність» слід розуміти будь-яке явище матеріального чи духовного характеру, яке має значення для людини чи суспільства, заради якого вона діє та живе. Також цінності – це результат осмислення ідеалів свідомістю, узагальнені уявлення про блага та способи їх здобуття; вони є ідеальними критеріями оцінки й орієнтаціями особистості та суспільства.

З поняттям цінність досить тісно пов'язане поняття «ціннісна орієнтація», яке вперше стало вживатися в американській соціології, зокрема, Т. Парсонсом. Ціннісна орієнтація – це індивідуальне та групове ранжування цінностей, в якому одним надається велика значущість, ніж іншим, що впливає на вибір цілей діяльності та засобів їх досягнення. Ціннісні орієнтації є найважливішим елементом свідомості особистості, в них переломлюються моральні, естетичні, правові, політичні, екологічні, економічні, світоглядні знання, уявлення і переконання [2, с.53].

У нашій роботі для порівняння ціннісних орієнтацій використанні результати двох національних репрезентативних опитувань населення України, проведених Центром “Соціальний моніторинг” та Українським інститутом соціальних досліджень: “Ціннісні орієнтації населення». Це дослідження відбулося у 2014 році [7, с.390].

Аналіз результатів цих соціологічних досліджень дозволяє виявити таку ієрархію пріоритетів в українському суспільстві за 1996 – 2014 р.р.: сім'я, друзі, робота, вільний час, хобі, релігія, власний бізнес, політика.

Молодь – прискорювач впровадження в практику нових ідей, ініціатив, нових форм життя, оскільки за природою вона ворог консерватизму і застою. Цінність молодості у сучасному світі збільшується і у зв'язку із збільшенням строків освіти, професійної підготовки, необхідної в умовах науково-технічної революції. В молодості людина легко набуває основні знання, уміння та якості особистості [4, с.53-57].

Зважаючи на зазначене вище, ми вивчали результати досліджень ціннісних орієнтації сучасної молоді. Для отримання результатів досліджень було опитано 1076 студентів різних навчальних закладів України, що навчалися за різними спеціальностями. Вік студентів 18-21 рік. Дослідження проходило в березні-квітні 2016 року.

Також слід визначити базові цінності, що складають основу людського світогляду. Під базовими цінностями розуміються основні життєві сенси, якими індивіди, включені в різні форми соціальної активності, керуються у своєму повсякденному житті; сенси, які значною мірою визначають ставлення індивідів до дійсності, що оточує їх, і детермінують основні моделі соціальної поведінки [3, с.53-58].

Нами було сформульовано 15 ціннісних орієнтацій, що відображали діалектику життєвого вибору, оскільки містили альтернативні за своєю психологічною сутністю значення. Ось цей перелік :

1. Благополуччя близьких друзів
2. Везіння
3. Взаєморозуміння
4. Влада
5. Власне благополуччя
6. Доброта
7. Заможність
8. Здоров'я
9. Розваги
10. Свобода
11. Справедливість
12. Успіх
13. Фізична насолода
14. Чесність
15. Яскраві враження

Найбільш значущими виявилися такі цінності: здоров'я – 72% досліджуваних поставили цю цінність на перше місце; власне благополуччя – 68 %; фізична насолода – 56 % поставили цю цінність на перше місце та розваги – 31%.

Найменш значущими для студентів виявилися наступні цінності: свобода (21%), благополуччя близьких друзів (18%), чесність (14%), доброта (4%).

Таким чином, можна зробити висновок, що за останнє десятиліття в структурі життєвих пріоритетів молоді стався перехід від спрямованості на самореалізацію і альтруїстичні цінності до спрямованості на розваги, фізичні насолоди і особисте благополуччя [5, с.35-37].

Слід підкреслити ще те, що в умовах відмови від старої ціннісно-нормативної системи (соціалістичної) і декларування нової (демократичної) в суспільстві потрібно було послідовне створення відповідної законодавчої бази і державної політики. Оскільки цей процес затягнувся, суспільство виявилось в стані тотальної аномії. Цей стан байдужості призводить до погіршення морального стану молоді, тоді як саме моральний стан є психологічною основою формування ціннісно-нормативної системи. Внаслідок цього у сучасній молоді не формується стійка система цінностей, що має негативний вплив на перспективу розвитку демократичного суспільства та формування сильної, незалежної держави.

Висновок: сучасна ситуація в Україні характеризується зростаючим протиріччям між соціальними потребами суспільства та розвалом соціальної сфери. В цих умовах зростає необхідність вироблення ефективної соціальної політики, яка б забезпечила реформування соціальної сфери.

Безпосередній вплив на діяльність особи мають ціннісні орієнтації.

Вони втілюються в ідеалах, інтересах, спрямуваннях людей та визначають їх поведінку. Відмова в останні роки від раніше існуючих цінностей, в центрі яких стояла офіційна доктрина та неофіційна установка на пріоритетну цінність праці, стереотип швидкого збагачення та “гарного життя” призвели до руйнування у багатьох людей звичних соціальних та моральних орієнтирів [6, с. 376]. Цінність індивідуалізму у людей старшого віку відсутня, бо вони були виховані в дусі колективізму. Тим паче свідомість сьогодні активно розмивається засобами масової інформації, мережею Інтернет. З урахуванням цього ми можемо побачити прояви: алкоголізації, наркоманії, проституції, бродяжництва, жебракування, криміналізації цієї частини населення.

Тобто програма духовного розвитку сучасної молоді повинна бути зорієнтована на забезпеченні гідних умов життя та заохоченні молодих людей до морального саморозвитку. Духовно-моральний потенціал повинні складати загальнолюдські та християнські цінності, моральні норми, які є регуляторами стосунків у суспільстві.

Література

1. Тоффлер А. Третя хвиля. – М. : АСТ, 1999 – С. 261
2. Бубнова С. С. Ціннісні орієнтації особистості як багатовимірна нелінійна система // Психологічний журнал, 1999. – Т. 20. – № 5. – С. 38-44.
3. Балакірева О.М., Ганюков О. А., Дудар Н.П. Система ціннісних орієнтацій, культурні потреби і духовний світ української молоді//Про становище молоді в Україні: - К.: Український ін-т соціальних досліджень, 2000. – С. 53-58.
4. Голуб А.М. Формирование ценностных ориентаций молодёжи в процессе досуговой деятельности / А.М. Голуб // Вопросы психологии. – 2009. – № 4. – С. 53-57.
5. Максимова О.А. Дифференциация ценностных ориентаций студентов – с.35-37.
6. Титаренко Т.М. Життєвий світ особистості: у межах і за межами буденності. - К.: Либідь, 2003. - 376 с.
7. Українське суспільство: моніторинг – Інформаційно-аналітичні матеріали. / за ред. В.М. Ворони, А.О. Ручки. – К.: Ін-т соціології НАН України, – 390 с.

Савич Анжеліка Вікторівна,
старший преподаватель
кафедры философии и политологии
Национальной металлургической
академии Украины

ИНДЕКС ЭКОГУМАНИЗМА В СОВРЕМЕННОМ СОЦИУМЕ

Сегодня человечество стоит перед выбором своего места в мире – стать более цивилизованным, нравственным, просто более разумным, либо погубить и себя и жизнь на планете. С одной стороны перед нами новейшие научно-технические достижения, сделавшие цивилизацию процветающей, а с